

SVENSKA JERUSALEMSFÖRENINGENS TIDSKRIFT

ÅRGÅNG 120 – DECEMBER 2021 – NR 4

Jerusalemföreningens sjukhus 100 år *sid 6*
Judemission i Det Heliga Landet *sid 9*

Bokrecensioner:

Tareq Taylor: Med rätter från Jerusalem *sid 18*

Munther Isaac: På andra sidan muren *sid 20*

Vad är Svenska Jerusalemsföreningen?

Svenska Jerusalemsföreningen grundades 1900 och har sedan dess varit verksam i Jerusalem och Betlehem genom skolor och sjukhus.

I dag driver föreningen Den Gode Herdens skola för drygt 300 palestinska flickor och några pojkar från förskola till studentexamen. Mer än 60 procent av driften betalas via gåvor från enskilda givare, stiftelser, fonder, kollekt och faddergåvor.

Föreningen äger också det största regionsjukhuset i Betlehemsområdet, en fastighet som hyrs ut till det palestinska hälsovårdsministeriet.

Biskop emeritus Jan-Olof Johansson, Växjö, är ordförande.

Svenska Jerusalemsföreningens tidskrift utkommer med fyra nummer per år. Den skickas till präster och diakoner i Svenska kyrkan samt till den som gett en gåva till Svenska Jerusalemsföreningen.

Adressregistret används enbart för Svenska Jerusalemsföreningens verksamhet.

Du som inte får tidskriften hem till dig men vill ha den kan meddela sydvind@gmail.com eller sätta in en gåva till Svenska Jerusalemsföreningen på Bg 401-3330 och på talongen ange "ny medlem".

Medlemsavgiften i Svenska Jerusalemsföreningen är 150kr/år eller livslångt 3 000 kr.

Swish

Du kan nu på ett ännu enklare sätt ge en gåva till Den Gode Herdens svenska skola i Betlehem. Om du har swish, så kan du swisha din gåva. Numret är 123-218 27 23. Skriv "Gåva till skolan"!

Autogiro

Du kan bli regelbunden gåvogivare genom att ansöka om Autogiro. Med Autogiro dras varje månad det belopp som Du önskar ge.

Tre ben

Svenska Jerusalemsföreningen vill genom skolverksamheten:

- **stärka kvinnans ställning** genom att erbjuda kvalificerad undervisning för flickor och rusta dem för att ta ansvar i det lokala samhället
- **bidra till fred och försoning** och erbjuda såväl kristna som muslimska flickor i Betlehemsområdet undervisning. Om flickor har varit bankkamrater i upp till tolv år, menar Jerusalemsföreningen, att man därmed har byggt broar över religions- och kulturgränser som leder till förståelse för varandra i en region där dessa kontakter inte är alltför vanliga
- **stärka den kristna minoriteten** i Jesu egen födelsestad.

Läs mer på: www.jerusalemsforeningen.se.
Där finns också tidskriften att läsa.

Ordföranden har ordet: Spännande och märklig historia	3
Kollektcirkulär	5
Inbjudan till årsmöte	5
Maria Ribbing: Svenska sjukhuset i Betlehem fyller 100 år	6
Stig Norin: Judemission i Det heliga landet	9
Kjell Jonasson: Glädjeyra i Betlehem	13
<i>Kristina Lindström recenserar:</i>	
Tareq Taylers matresa. Med rätter från Jerusalem och min familj	18
Gunnar Stenbäck recenserar: På andra sidan muren	20
Anna Karin Hammar: Palestinsk kulturfestival i Uppsala	22
Kristna organisationer fördömer terrorstämpel	23
Gåvoredovisning	24
Faddertalong	25
Information om Jerusalemsföreningen: Bjud in oss digitalt eller fysiskt!	26
Bli autogiro-givare	27
Adresser	28

Ordföranden har ordet

Spännande och märklig historia

För lite mer än 121 år sedan bildades Svenska Jerusalemsföreningen vid ett möte i sakristian i Storkyrkan i Stockholm. Redan 1902 sände man ut en lärare med uppdraget att starta en småbarnsskola i Jerusalem. Man hade fått veta att behovet av en sådan skola var stort där.

Efter en kort tid fick föreningen kännedom om att i Betlehem var behovet av sjukvård "skriande stort" och snart fattade styrelsen beslut om att anställa en läkare för tjänst i Betlehem. Det blev Gustaf Ribbing. 1903 lämnade han med sin familj Sverige och efter studier i Paris och utverkande av legitimation hos de turkiska myndigheterna i Konstantinopel kom han till Betlehem 1904.

Där startade han en klinik och sökte ridande på en åsna också upp sina patienter i Judeans berglandskap. Det skulle dröja nästan 20 år, inte minst på grund av första världskriget, innan det fanns ett färdigt sjukhus i Betlehem. I december 1921 fick Svenska Jerusalemsföreningen lagfarten på det sjukhus som doktor Ribbing initierat men som han själv inte fick se färdigt då han avled innan bygget var klart. (Läs mer om sjukhuset på sidorna 5 ff).

*Det som började som en liten mottagning för 117 år sedan har nu blivit ett stort sjukhus.
Foto: LM Adrian*

Alltså är det nu 100 år sedan Svenska Jerusalemsföreningens sjukhus i Betlehem togs i bruk. Under dessa år har regimerna avlöst varandra mer eller mindre våldsam. Då det första spadtaget togs för sjukhuset hörde Betlehem till det ottomanska riket och efter första världskriget styrde engelsmännen över området. 1948 kom Betlehem att tillhöra Jordanien och från 1967 till 1993 var den israeliska staten ansvarig för sjukvården och nu är det den palestinska myndigheten.

Om dessa hundra år kommer vi att få höra en del på årshögtiden i Stockholm den 16 januari till vilken inbjuds på annan plats i denna tidskrift. Maria Ribbing kommer att berätta om sin farfar Gustaf. Stig Norin kommer att ge en historisk rapsodi över sjukhuset och den tidigare generalkonsuln Ann-Sofi Nilsson ger en bild av dagens palestinska sjukvård.

Det är en spännande och märklig historia att denna förening överlevt i alla dessa år och bedrivit verksamhet i både Jerusalem och Betlehem. Det beror naturligtvis på att det funnits ett ständigt och stort engagemang för både sjukvård och undervisning i Det Heliga Landet och gör så än idag.

Sjukhuset drivs av den palestinska myndigheten och föreningen är ägare till fastigheten. De hyresintäkter som föreningen får för sjukhuset går till underhåll. Tidigare har bland annat SIDA bidragit till utbyggnad och renovering av sjukhusfastigheten.

Som närmsta granne till sjukhuset ligger Den Gode Herdens skola. När julen nu närmar sig vädjar vi som vanligt om gåvor till undervisning av dagens betlehemsbarn. Vår förhoppning är att julkollekterna i år ska vara större än vanligt då pandemin innebar att de förra julen blev så mycket mindre. Ett upprop att läsa i kyrkorna finns i denna tidning.

Med tack för alla gåvor som getts under året och med hopp om fortsatt stöd förmedlar vi här de allra godaste julhälsningar från Betlehem! ■

Jan-Olof Johansson
Ordförande, biskop emeritus

*Så enkelt är det att ge ett bidrag till
Den Gode Herdens skola i Betlehem:
Swisha till 123-218 27 23!*

Alla pengarna går till skolan.

Julkollekt till Betlehem

(kan läsas upp i kyrkan inför kollektupptagningen)

Dagens Betlehemsbarn hoppas på julen som vanligt!

På Den Gode Herdens skola i Betlehem går närmare 350 barn från förskola till och med gymnasiet.

Skolan har haft öppet hela höstterminen. Och nu hoppas både elever och lärare på att det ska bli som vanligt i jul.

Men turister och pilgrimer återvänder bara i liten utsträckning och därmed består den höga arbetslösheten. Det innebär att skolans behov av ekonomisk hjälp från oss i Sverige är särskilt stora.

Den största önskan är dock hos alla att det ska bli fred.

Den Gode Herdens skola vill vara ett bidrag till freden och vara en *Skola för fred* där man får lära sig att leva tillsammans oavsett tro och religiös övertygelse.

Tack för den gåva ni vill ge, så att Den Gode Herdens skola kan fortsätta att vara "världens bästa skola", som eleverna tycker, att den är, och en skola för rättvisa och fred!

Växjö, Umeå och Alingsås i advent 2021

Jan-Olof Johansson

ordförande, biskop emeritus

Anna Hjälms

sekreterare

Göran Rask

kassaförvaltare

Kollekten kan sättas in på Svenska Jerusalemsföreningens konto:

Bg 401-3330 eller pg 2069-3

Du som deltar digitalt i gudstjänster kan swisha din kollekt direkt till 123-218 27 23. Du behöver inte meddela något – alla pengarna går till skolan.

Svenska Jerusalemsföreningens Årshögtid 2022

Söndagen den 16 januari i Hedvig Eleonoras kyrka, Stockholm
Kl. 11.00 Högmässa. Biskop emeritus Jan-Olof Johansson predikar och församlingens präster, musiker och sångare medverkar.

Kl 12.30 Kyrkkaffe i församlingshemmet på Jungfrugatan med programmet: Från missionssjukhus till regionsjukhus – om Svenska Jerusalemsföreningens insatser för sjukvård i Betlehem under 100 år.

Medverkande: Maria Ribbing, Ann-Sofi Nilsson och Stig Norin.

Därefter årsmöte till vilket härmed kallas och inbjuds.

Varmt välkommen!

Styrelsen

Svenska sjukhuset i Betlehem fyller 100 år

Detta är berättelsen om Svenska Sjukhuset i Betlehem, skriven av Maria Ribbing, barnbarn till den förste läkaren Gustaf Ribbing.

Det är omkring 120 år sedan den första tanken väcktes på ett svenskt sjukhus i Betlehem och 100 år sedan sjukhuset stod färdigbyggt, uppfört – och än idag ägt – av Svenska Jerusalemsföreningen.

Biskopen Knut Henning Gezelius von Scheele, Visby, hade rest till Palestina strax före sekelskiftet 1900 för att deltaga i invigningen av den tyska lutherska kyrkan i Jerusalem. Det mänskliga och sociala eländet han såg hos den arabiska befolkningen gjorde ett oförglömligt intryck på honom och hans vision och mission blev att med utbildning och sjukvård kunna lindra nöden och därmed bidra till drägligare förhållanden. Så bildades Svenska Jerusalemsföreningen.

År 1903 sändes doktor Gustaf Ribbing med familj till Betlehem för att upp-
rätta en sjukstuga för betlehemsborna. Denna insats kan ses som Sveriges första biståndsprojekt.

Väl på plats ordnade Gustaf genast en sjukstuga och ett apotek i undervåningen av ett hus som familjen hyrde som låg bra till på stadens västra sida invid en olivdal intill den stora färdvägen mellan Hebron och Jerusalem.

Ryktet om den nyanlände läkaren spred sig snabbt över trakten. De sjuka så väl som deras anhöriga infann sig på så gott som alla dygnets timmar. Redan klockan fem på morgonen samlades en högljudd skara utanför väntrummet i undervåningen för att få första numret i kön.

*"Ifrån stranden af det heliga landet, dit vi idag på morgonen anländt, sända vi Eder, kära syster, en hjärtlig hälsning.
Elsa o. Gustaf 16 febr. 1904."*

Under oktober 1905 besökte omkring hundra patienter sjukkliniken och i en tysk årsberättelse för 1905 stod att läsa: *"att på hela jorden gifves troligtvis intet land där missionsarbetet erbjuder större svårigheter än i det Heliga Landet, särskilt i Betlehem. Tillströmningen till den svenske läkarens klinik har vuxit till den grad att man måste bereda sig på att bygga ett sjukhus."*

Behovet av tjänstebostad och ett större sjukhus var Gustafs ständiga och stora bekymmer. Han gjorde oräkneliga förslag och kalkyler som i detalj specificerade alla kostnader för att bygga en läkarbostad som han sedan skickade till Jerusalemsföreningens styrelse i Uppsala. År 1907 godkände styrelsen inköpet av en tomt för uppförandet av familjen Ribbings privatbostad i Beit Jala alldeles utmed stadsgränsen till Betlehem.

Under sju månader 1904 behandlade Gustaf Ribbing 7 360 patienter, utförde 122 operationer och gjorde 555 sjukbesök i Betlehem och trakten runt om staden.

Förhållandena i den lilla sjukstugan var mycket svåra och platsbristen stor, några fick till och med ligga på golvet eller inhysas i källaren bland damm och packkläder.

Gustaf skrev: "Som regel måste vi tillbakavisa en eller flera sökande enär vi ej haft plats för dem på vårt lilla sjukhems elva bäddar."

Sjukhuset är Guds vilja

"Ett eget sjukhus på egen svensk tomt, Må det nu vara Guds vilja att verket fullföljes" skrev Gustaf när grundstenen till det nya sjukhuset lades den sjätte november 1913.

Många kom till Betlehem för att fira tilldragelsen: Paschan från Jerusalem, svenske generalkonsuln, tyske generalkonsuln, mudiren och stadens borgmästare, en representant för Ottomanska regeringen, många från den Amerikanska kolonin, den engelske pastorn, den arabiske pastorn och naturligtvis många palestinier såsom bönder och beduiner, handlare och arbetare, turkiska soldater etc.

Efteråt skrev Gustaf till styrelsen: "På denna jord med all dess strid och söndring är det ändå bra skönt att för en gång se (alla) samlade i tillfällig enighet ..."

Gustaf reste sedan till Sverige på ett kort besök sommaren 1914. När han så skulle åka tillbaka till Palestina den första augusti kom han inte längre än till Malmö förän första världskriget bröt ut och han blev tvungen att stanna.

Gustaf insjuknade i spanska sjukan och dog den 11 oktober 1918.

Sjukhus under fem statsbildningar

Sjukhusets öden och äventyr går att följa under fem olika historiska regimer i Mellanöstern: turkisk (tillhörande det Osmanska Riket sedan 1500-talet), brittisk, jordansk, israelisk och numera palestinsk.

Sjukhusbygget pågick under hela kriget men försenades och sjukhuset stod färdigt 1922.

Genom Svenska Jerusalemsföreningens vänner i Sverige erhöll sjukhuset en gedigen svensk utrustning för verksamheten. Förutom ögonsjukdomen trakom var tuberkulos den vanligaste sjukdomen och på sjukhuset utfördes bland annat kirurgisk tuberkulosbehandling.

Efter kriget mellan Israel och Palestina 1948 kom Västbanken att tillhöra Jordanien och The Arab Medical Association i Jordanien övertog driften av det svenska sjukhuset

Genom långa och svåra förhandlingar med jordanska regeringen som hävdade att sjukhuset tillhörde Jordanien, kunde biskop Helge Ljungberg år 1959 under teckna ett kontrakt där Jerusalemsföreningens äganderätt till sjukhuset slogs fast.

Sjukhuset drevs sedan av den jordanska regeringen under namnet "King Hussein ibn Talal Hospital" fram till sexdagarskriget 1967 men ägdes – och ägs alltjämt – av Jerusalemsföreningen.

År 1966 invigdes den nya skolbyggnaden till Den Gode Herdens svenska skola som ligger intill sjukhuset.

Min far Dag Ribbing, Gustafs son, inbjöds att närvara vid invigningen av den nya skolbyggnadens öppnande i april 1966 och jag fick följa på resan, via Jaffa, Tel Aviv, Jerusalem och Betlehem.

Nu är sjukhuset så gott som komplett med samtliga specialiteter bland annat för cancer och blodsjukdomar. Sjukhuset är utbyggt till ett stort regionalt specialsjukhus för medicin och kirurgi och med en stor akutmottagning.

Så har den lilla svenska sjukstugan från 1904 blivit ett stort regionalsjukhus för befolkningen i Betlehemsområdet.

Byggnaden drivs numera av den palestinska hälsovårdsmyndigheten.

Sjukhusbyggnaden har av de palestinska myndigheterna klassats som ett byggnadsminne.

I januari 2019 besökte Maria Ribbing återigen sjukhuset i Betlehem.

Maria Ribbing

Fotnot: Detta är en komprimerad version av en betydligt längre artikel som finns på www.betlehemsdoktorn.se och svenskasjukhusetibetlehem.se. Sammanfattningen är gjord av LM Adrian.

Judemission i Det Heliga Landet

För att förstå Svenska Jerusalemsföreningens historia måste man gå in ett stycke på 1800-talet. På 1800-talet vaknade det kristna västerlandets intresse för mission i andra världsdelar.

Redan år 1810 grundades i USA "The American Board Commissioners for Foreign Mission", som beslöt att sända två missionärer, Levi Parsons och Pliny Fisk till Palestina. Syftet var att föra in judarna i Nya förbundet, omvända muslimerna och ge de lokala kristna del i evangeliets sanning. Nu blev det inte så mycket med detta för båda missionärerna dog på 1820-talet.

Ungefär samtidigt med den amerikanska organisationen grundades i London år 1808 "The London Jews Society", men någon västerländsk kristen verksamhet, annat än franciskanorden, tilläts inte i Palestina av sultanen i det Osmanska riket. Först år 1831 efter att bland annat England kommit denne till hjälp mot en upprixtning, Ibrahim Pascha, blev det möjligt för The London Jews Society att sända ut en missionär, John Nicolayson, till Jerusalem. Nicolayson började i sitt hem hålla andakter på hebreiska för judarna och varje söndag höll han en gudstjänst på arabiska, tyska och hebreiska. Han måste ha varit en språkkunnig man. Till dessa gudstjänster kom många lokala kristna, både ortodoxa och katoliker.

Christ Church liknar en synagoga

Nu var det inte tillåtet för västerlänningar att köpa mark i Jerusalem, men Nicolayson lyckades 1838 genom en bulvan köpa två tomter som han överlät på brittiska konsulatet, beläget i det armeniska kvarteret strax innanför Jaffaporten. Där kunde han sedan låta uppföra en kyrka, Christ Church. Kyrkan byggdes med tanke på judemission och inreddes så att den skulle likna en synagoga. Från början fann det inte ens något kors på altaret men detta fick snabbt inköpas 1948 för att inte jordanska soldater skulle ta den för en synagoga. Det är också den plats i Jerusalem där judemission i någon mening ännu bedrivs.

*Christ Church, Jerusalems äldsta protestantiska kyrka.
Foto: Stig Norin*

För rätt många år sedan träffade jag en gammal arabisk pastor i Betlehem vid besök i den lutherska kyrkan där. Vi kom att tala om de olika kyrkorna i Jerusalem, och när jag nämnde Christ Church sa han just "That is for the Jewish". Och uppenbarligen finns det en judekristen grupp som håller till där. Vid ett besök där kunde man på några deltagares t-tröjor läsa den hebreiska texten: *mi anachnu jehudim mesichim?* "Vilka är vi, kristna judar?" Och budskapet är tänkvärt. Var hör en kristen jude hemma i det israeliska samhället? I ett ingemansland?

England och Preussen turades om

Men åter till historien. Friedrich Wilhelm IV, kung i Preussen 1840–1861, kunde naturligtvis inte stillatigande se på hur engelsmännen bredde ut sin intressesfär i Mellanöstern. Genom ett sändebud till London framförde han att en evangelisk mission inom det osmanska riket bara kunde bli framgångsrik om den evangeliska kristenheten framstod som en enhet. Och ganska snart kunde man enas om att upprätta ett gemensamt biskopsdöme i Jerusalem. Biskopsdömet skulle vara underställt ärkebiskopen i Canterbury, men biskoparna skulle utses växelvis av England och Preussen. Huvudsyftet med verksamheten var att omvända judar. Till de inhemska kristna skulle man ha ett kärleksfullt förhållande och detta särskilt till den ortodoxa kyrkan. En skola skulle inrättas för att undervisa omvända judar, men också druser och andra omvända "hedningar" var välkomna.

I mån av plats fick också orientaliska kristna vara med, men bara med medgivande från deras kyrkoledningar.

Ingen konkurrens med inhemska kristna

Vi ser alltså tydligt att man inte ville konkurrera med de inhemska kyrkorna.

Den 7 november 1841 vigdes den förste biskopen, Michael Samuel Alexander. Som anglikansk konverterad jude, född i Breslau i Preussen, professor i hebreiska och arabiska i England, ansågs han särskild lämpad för uppgiften. Nu inträffade redan 1844 att en grupp grekisk ortodoxa ville bli upptagna i den anglikanska kyrkan. I enlighet med reglerna för verksamheten blev de avvisade av biskop Alexander. Detta kom till kung Friedrich Wilhelms kännedom som inte alls kunde acceptera detta utan skickade en delegation till London, men något mera hände inte då.

Annorlunda blev det när nästa biskop, Samuel Gobat, tillträdde år 1846. Han var utsedd av Preussen och han var inställd på att föra de gamla kyrkorna fram till det rätta evangeliet. Han ansåg att de österländska kyrkorna befann sig i en djup andlig sömn. De måste väckas och restaureras till den sanna tron, till Bibelns evangeliska tro.

Tysk Jerusalemsförening

När arbetet nu blev mera inriktat efter de tyska principerna bildades också år 1852 en tysk Jerusalemsförening med syfte att stödja det tysk-evangeliska arbetet i Palestina. Vid denna tid tillkom också tysk-lutherska församlingar i Betlehem och Beit Jala. Mycket skolarbete och socialt arbete startades under biskop Gobats tid.

Näste biskop blev åter en anglikan, Joseph Barclay, som tillträdde 1879. Nu gällde det inte längre att omvända orientaliska kristna. Tyngdpunkten skulle föras tillbaka till judemission, men också mission bland muslimer. Barclays tid blev inte lång. Efter två år, 1881 dog han i lunginflammation och det blev åter tyskarnas tur

att tillsätta biskop, men nu började samarbetet mellan de två kyrkorna att knaka ordentligt i fogarna. Anglikanerna hade redan från början haft synpunkter på tyskarnas brist på apostolisk succession, det vill säga en obruten kedja av biskopsvigningar tillbaka till kyrkans äldsta tid. Borde de tyska prästerna få en kompletterande vigning? Men tyskarna frågade sig: Måste man verkligen ha en biskop? De två grupperna började hålla gudstjänst var för sig. Tyskarna uppförde ett kapell i Muristanområdet på en tomt som kronprins Friedrich Wilhelm hade fått av sultanen i samband med Suezkanalens öppnande.

Splittringen är ett faktum

Anglikanerna byggde å sin sida, med stöd från *Church Missionary Society of England*, Sankt Paulskyrkan inte långt från där Svenska Teologiska Institutet nu ligger, och således väster som det som senare blev "den gröna linjen". Denna kyrka beskrivs som den första arabisk-anglikanska kyrkan i området. Kyrkan stängdes efter gränsdragningen 1948, men renoverades och återinvigdes år 2011.

Det blev alltså ingen ny tysk biskop nu utan i stället ett biskopslöst tillstånd fram till att anglikanerna vigde en egen biskop, George Blyth, också han en konverterad jude, år 1887. Därmed kan man säga att splittringen var ett faktum. George Blyth var biskop enbart för anglikanerna. Han tillhörde den anglo-katolska grenen av anglikanska kyrkan och lyckades inte styra de missionsföreningar som stod bakom Christ Church och St Paul. Han köpte mark i östra Jerusalem, norr om gamla

Den anglikanska St George katedralen, norr om gamla staden. Foto: Stig Norin

staden och byggde där St George's katedralen, där han kunde ha en verksamhet oberoende av de andra kyrkorna. Kyrkan invigdes år 1898. Biskop Blyth var tydligt inriktad mot mission bland judar och muslimer, men ville inte omvända ortodoxa kristna utan i stället skapa goda relationer till dessa. Det är signifikant att vi i denna kyrka bland annat också finner en dopgrav, men det är nog inte många i församlingen som idag har judisk eller muslimsk bakgrund. Här som i de lutherska kyrkorna kommer troligen de flesta från de gamla kyrkorna.

Mässa på arabiska och engelska

Att denna kyrka ännu verkar i den högkyrkliga traditionen är ganska tydligt för den som besöker en gudstjänst där. Till kyrkan hör ett gästhem som varmt kan rekommenderas för var och en som känner sig hemma i denna kyrkliga tradition. På söndagen firas högmässa först på arabiska och därefter på engelska. De flesta dagar firas morgonmässa på engelska.

Efter år 1881 och ända fram till 1979 leddes nu den lutherska verksamheten av en tysk prost. År 1979 insattes pastorn Daud Haddad som biskop i en från det tyska prosteriet fristående kyrka, The Evangelical Lutheran Church in Jordan (ELCJ). Numera är namnet The Evangelical Lutheran Church in Jordan and the Holy Land (ELCJHL).

År 1889 hade den tyske kejsaren Wilhelm II fattat beslut om att bygga en ny luthersk kyrka på den tidigare nämnda tomten i Muristanområdet, inte långt från den Heliga Gravens kyrka i Jerusalem. Till beslutet hörde också att kyrkans torn skulle vara det högsta i gamla staden. Kyrkan invigdes i kejsarens närvaro den 31 oktober år 1898. Denna händelse blev också startpunkten för Svenska Jerusalem-föreningen. ■

Mera om detta i nästa nummer.

Stig Norin, professor emeritus, Uppsala

Litteratur

Anis, Mounir Hanna. "The Episcopal/Anglican Church in Jerusalem and the Middle East." *The Wiley-Blackwell Companion to the Anglican Communion*. Markham, Ian S m.fl. (Utg.) Chichester, Malden, Oxford 2013, s. 272–288.

Carmel, Alex och Ejal Jakob Eisler. *Der Kaiser reist ins Heilige Land*. Stuttgart 1999.

Miller, Duane Alexander. "The Installation of a Bishop in Jerusalem: The Cathedral Church of St. George the Martyr, 15 April 2007." *Anglican and Episcopal History* 76/2007, s. 549–554.

Raheb, Mitri. *Das reformatorische Erbe unter den Palästinensern*. Die Lutherische Kirche. Geschichte und Gestalten, Band 11. Gütersloh 1990.

Glädjeyra i Betlehem

En gång om året brister vanligtvis Betlehem ut i glädjeyra. Det är under julen. Inför julen 2021 förbereder sig Jesu födelsestad Betlehem för ännu en annorlunda julhögtid men ändå med ljusdekorationer, julmarknad och tändning av den stora granen på Krubbans Torg som inleder julfirandet.

Liksom förra året med pandemin så kommer också detta års julfirande att bli begränsat och nedtonat. Få turister och pilgrimer besöker Betlehem och många hotell och restauranger har ännu inte hämtat sig från nedstängningen under Covid-19-pandemin. Den nyrenoverade Födelsekyrkan kan troligen besökas utan att man som vanligt behöver vänta i köer för att se grottan under högaltaret. Trots att kristna är trängda av den ekonomiska situationen nästan utan inkomster från turismen, så upplevs nog det politiska läget tyngre – med utökade bosättningar och repression.

Julstämning i Betlehem.

Foto: Kjell Jonasson

I väntan på nytt politiskt ledarskap

Terrorstämplingen nyligen av palestinska civila människorättsorganisationer, liksom de inställda palestinska valen skapar frustration särskilt bland unga palestinier som otåligt vill se ett nytt ledarskap ersätta det gamla korrupta som suttit vid makten sedan 2006.

Betlehem har sett skiftande konjunkturer och många makthavare komma och gå. Men människors längtan att besöka den plats där Gud blev människa består. Den som sammanfattas i inskriptionen på latin som finns i födelsegrottan: Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est (Här föddes Jesus Kristus av jungfru Maria). Det finns en oerhörd kraft i det där lilla ordet, hic, Här.

Pilgrimer kommer att fortsätta att besöka Betlehem för att få sin livslånga dröm att gå i uppfyllelse. Förhoppningen är att mötet med Betlehem inte stannar vid besök av platsen, Födelsekyrkan, (som oftast sker) utan framför allt inkluderar mötet med den kristna minoritet som troget och uthålligt under århundraden bevarat en kristen närvaro i kamp, motstånd (sumud) och socialt engagemang med skolor, utbildning och sjukvård – och som behöver fortsatt stöd.

Staden ligger på en bergsplåt. Vägarna dit är trånga och branta och husen ligger utspridda längs sluttningarna. Det var en gammal stad redan på Jesu tid. Den äldsta gatan i Betlehem, Star Street, finns fortfarande kvar och leder genom trånga gränder och valv fram till Födelsekyrkan.

Den stora julgranen på Krubbans torg. Foto: J-O Aggedal

Här i gränslandet mellan odlingsbar jord, magra betesmarker och steril öken var det som fattiga herdarna först fick glädjebudskapet: "Ära i höjden åt Gud och på jorden fred åt dem han har utvalt. I dag har en Frälsare fötts åt er i Davids stad och han är Messias Herren."

När herdarna kommit uppför den långa backen till Betlehem fann de grottan som var inhuggen under huset och Jesusbarnet i krubban där inne!

Kejsaren ville utrota kristendomen

De första kristna generationerna bevarade minnet av var Jesus föddes. Den romerske kejsaren Hadrianus ville vid mitten av 100-talet utrota den kristna tron och därför byggde han ett tempel åt guden Adonis över födelsegrottan i Betlehem. Men just genom detta så kom han att bevara och säkerställa minnet av platsen.

När kristendomen blivit erkänd i det romerska riket, lät kejsar Konstantin år 326 bygga den första kyrkan över platsen för Jesu födelse. Den kyrkan utvidgades och restaurerades under kejsar Justinianus på 500-talet.

Till stora delar är det denna kyrka som står kvar än i dag. Den är därmed den äldsta kyrkan i bruk. Under huvudaltaret i Födelsekyrkan ligger "födelsegrottan". I en nisch står ett altare och under det nedsänkt i marmorgolvet ligger en stjärna av silver med inskriptionen: "Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est" – Här föddes Jesus Kristus av jungfrun Maria.

Hic! Artikelförfattaren Kjell Jonasson står vid platsen där Jesus föddes.

Den korta vägen till Betlehem från Jerusalem har genom historien varit en huvudväg för kristen tro, en väg som förenat Kristi födelse med hans uppståndelse. Miljontals pilgrimer har sedan dess färdats på denna väg.

Det kristna budskapet från krubban till Golgata visar fortfarande på det oskiljaktiga sambandet mellan Betlehem och Jerusalem där ljusen, inkarnationens och uppståndelsens ljus har tänts och lyst upp och förts vidare i generationer.

Ljuset från Betlehem är ett ljus i en mörk natt också i dag. Men det finns många hinder att nå fram till Betlehem! Muren som innesluter Betlehem gör att bara de med tillstånd i Jesu födelsestad, kan ta sig de åtta kilometrarna till Jerusalem.

Julens budskap om hopp, förväntan och glädje blandas med människors frustration, besvikelse och sorg över allt som man genomlever och möter under ockupation: fortsatta förluster av land och egendom, begränsad tillgång på vatten, sjukvård, handel och utbildning, minskad rörelsefrihet och framför allt att behandlas som mindre värd.

Muren runt Betlehem har begränsat Betlehemsområdet till att omfatta tätorterna Betlehem, Beit Jala och Beit Sahour med tillgång till enbart 13 procent av tidigare landområde. Den har byggts så att många olivträdsodlingar, jordbruks- och grönområden förlorats.

Nitton olagliga israeliska bosättningar och "utposter" med cirka 100 000 bosättare är för närvarande byggda på land tillhörigt Betlehemsdistriktet och de utvidgas kontinuerligt. Stängsel och murar med vaktorn, vägar farbara enbart för israeliskskyltade bilar, vägspärrar och tillståndsgivning, gör att människor i Betlehem i dag upplever sig instängda i en enklav.

Världsbanken och FN:s humanitära organ anger avstängningen och bristen på fri rörlighet som främsta orsak till den ekonomiska och humanitära krisen i de ockuperade palestinska områdena.

Många kristna emigrerar

Trettiosju procent av den palestinska kristna befolkningen 1948 blev flyktingar och utgör i dag del av världens största flyktingnation. Mellan 1967 och 1994 emigrerade ytterligare 20 procent av den återstående kristna delen av palestinerna främst på grund av politiska och ekonomiska svårigheter. Från att 1917 varit ca 10 procent av befolkningen utgör de kristna i dag mindre än 1,5 procent.

Efter den israeliska återockupationen och andra intifadan 2002, har minst 3 000 kristna lämnat Betlehemsområdet och reducerat de kristna där till ungefär 22 000 av totalt cirka 60 000 palestinska kristna på Västbanken och östra Jerusalem. Den kristna emigrationen är ett hot mot den kulturella och religiösa mångfald som kännetecknat det palestinska samhället och tidigare stora delar av Mellanöstern.

I dag fortsätter den tysta annekteringen av land bland annat i Cremisan- och Makhrou-områdena som har gamla vackra terrasserade vingårdar. Den norra infarten till Betlehem kring Rakels grav som förr var ett av de livligaste affärsområdena, gör sedan det annekterats för byggande av en judisk bosättning skäl för psalmens ord: "O Betlehem du lilla stad hur tyst du ligger där..."

När Jesus föddes fanns ingen mur och de vise männen kunde därför lätt ta sig in i Betlehem. I dag är det svårare. Foto: LM Adrian

Turister gör bara korta besök i Betlehem

De flesta turister gör ett kort besök i Födelsekyrkan och möjligen på Herdarnas äng innan man snabbt bussas tillbaka till andra sidan muren trots att det finns bra hotell, restauranger och souveniraffärer, där inkomster ofta är en fråga om man ska kunna stanna kvar eller emigrera. För att inte tala om den rikedom i kultur och möten med människor som erbjuds. Men trots alla yttre svårigheter finns här ett trotsigt hopp.

Om vi kristna i övriga världen tycker att det är viktigt att bevara en lokal kristen närvaro och kultur med människor som förvaltat det kristna arvet genom att beleva och arbeta där de funnits i snart 2 000 år är det viktigare än någonsin att fortsätta att stödja, besöka, berikas av och skapa utbyten med palestinska kristna, som Svenska kyrkan gjort under snart 70 år.

Mitri Raheb, ordförande i den lokala skolkommittén, präst och direktor för det Internationella Centret och Dar al Kalima-Universitetet i Betlehem, påminner i en intervju med Kyrkornas världsråd om sambandet mellan hopp och handling.

Ibland kan det vara viktigt att känna hopplöshet, menar han, eftersom det kan påminna oss om att det mitt i alla utmaningar och motstridigheter finns en mening med ett handlingsinriktat hopp snarare än passivt hopp. Det är skillnad mellan hopp och optimism. Hoppet är långsiktigt och har inget med optimism att göra.

Bibeln – redskap för befrielse och hopp

Mitri Raheb ser Bibeln som ett redskap för befrielse och hopp, inte som en skrift till försvar för ockupation eller bosättares expansion som han anser att den används i dag. Det är inte en religiös konflikt utan en konflikt mellan jämlikhet, frihet och rättvisa för alla, mot västlig och israelisk dominans.

I konflikter koncentrerar vi oss ofta på "det som dödar kroppen" och glömmer det som "dödar själen", det vill säga ett folks värdighet, skapande och visioner. Utan visioner går folket under.

Därför är kultur och andlighet som en konst för själen, att inte bara överleva utan att leva ett värdigt och innehållsrikt liv. Det är att vägra vara enbart mottagare och betraktas som offer, att bli medagerande och inte bara åskådare. Att mitt i en situation präglad av yttre dominans och våld föra en kamp för livets och skapandets krafter fylld av kreativitet och icke-våld.

Så här säger han: "Det finns för mycket av både religion och politik i Mellanöstern i dag och många är desillusionerade över vad som åstadkommit. Min vision och dröm är ett pluralistiskt palestinskt samhälle med starka civila organisationer där kristna har en aktiv och viktig roll och där alla män och kvinnor är med och formar framtiden." ■

Kjell Jonasson

Präst och tidigare utsänd av Svenska kyrkan till Mellanöstern

Med rätter från Jerusalem och min familj

Boken jag håller i min hand är ingen kokbok. Inte heller är det en rese-skildring eller guidebok. Det är boken om en persons livsresa under några sommarveckor. Resenären är Tareq Taylor, kock och författare till ett antal böcker med mattema.

År 2017 vann han Kockarnas kamp i TV4 och inför finalen hade han flest medaljer i programmets historia. Våren 2021 var det premiär för TV-programmet Tareq Taylors matresa i SVT. I programmet, som bestod av sex avsnitt, reste Tareq tillsammans med sin far Seif och bror Zafer till Mellanöstern och faderns uppväxtort Jerusalem. För att tjäna pengar åt sin familj hade den sjuttonårige Seif på tidigt 1960-tal begett sig till Sverige och då hamnat i Malmö. Han träffade så småningom Tareqs och Zafers mamma.

Ett ögonblick från att dödas

Under pojkarnas uppväxt gjorde familjen ett besök i faderns hemstad. Vid ett tillfälle missade mamman och pojkarna en buss som skulle ta dem in till stadens centrum.

Att de missade bussen blev skillnaden mellan liv och död då bussen utsattes för bombattentat. En upplevelse som många i Israel och Palestina delar, skillnaden mellan att vara på rätt eller fel plats vid rätt eller fel tillfälle. Sekunder eller metrar som utgör skillnad mellan liv och död. Det blev därefter inga fler besök för barnen och deras mamma i Jerusalem.

En senare resa år 2020 har nu även blivit dokumenterad i bokform *Tareq Taylors Matresa. Med rätter från Jerusalem och min familj*. Bildmaterialet, som skildrar människor, miljöer och maträtter, får mig att bli närvarande i tid och rum, känna doften av kryddor och nybakat bröd, höra ljudet från cikadorna blandat med röster och skrattnar men också av tårar. Bilderna och orden tar oss bort från turiststråken. Bilden av muren som skiljer Västbanken från resten av Israel. Olivbonden som är rädd för att ännu fler olivträd ska brännas ner av bosättare. Bröderna på Tavbeh Brewing Company som vill skapa nya livsmöjligheter för människorna på Västbanken. Men också bilderna som skulle kunna platsa i vilket familjealbum som helst.

Uråldriga recept från släkten

Recepten i boken är inte Tareqs utan hans familjs recept, som han har lärt sig av Seifs fru Magida och sin faster Fatima, chefen och drottningen i köket. Dessa har provlagat och provsmakat alla recept i boken. Många av rätterna har hundratals, kanske tusentals, år på nacken och då "går man inte in och lägger till en ny ingrediens eller låter dem se ut på ett annorlunda sätt. Det vore att bryta mot ett kulturarv", menar Tareq. Recepten är tydliga och det är lätt att följa gången i dem. Tycker man om palestinsk mat finns det många goda recept i denna bok. De allra flesta ingredienserna finns att köpa i välsorterade livsmedelsbutiker.

Faktasidorna om till exempel za'atar och andra kryddor ger läsaren inblickar i palestinsk matkultur men också i palestinskt familjeliv och vardagsliv. Andra

faktasidor talar om möjligheten att använda bibeln som kartbok när man kör bil på Västbanken och i området kring Jerusalem. Fakta finns på dessa sidor men det blir aldrig skolbokstorr utan skapar en nyfikenhet hos mig som läsare att söka vidare.

Det sista uppslaget handlar om glass; att glassen har sitt ursprung i Mellanöstern inte i Italien, enligt Tareq. I Mellanöstern användes gummi arabicum i stället för ägg som bindemedel. Konsten att tillverka glass fördes vidare av romarna som ersatte gummi arabicum med ägg.

”Maten är min egen historia”

Visst har jag varit i Ramallah men har aldrig besökt glassfabriken på Rukab Street. Något att se fram emot vid nästa besök i staden.

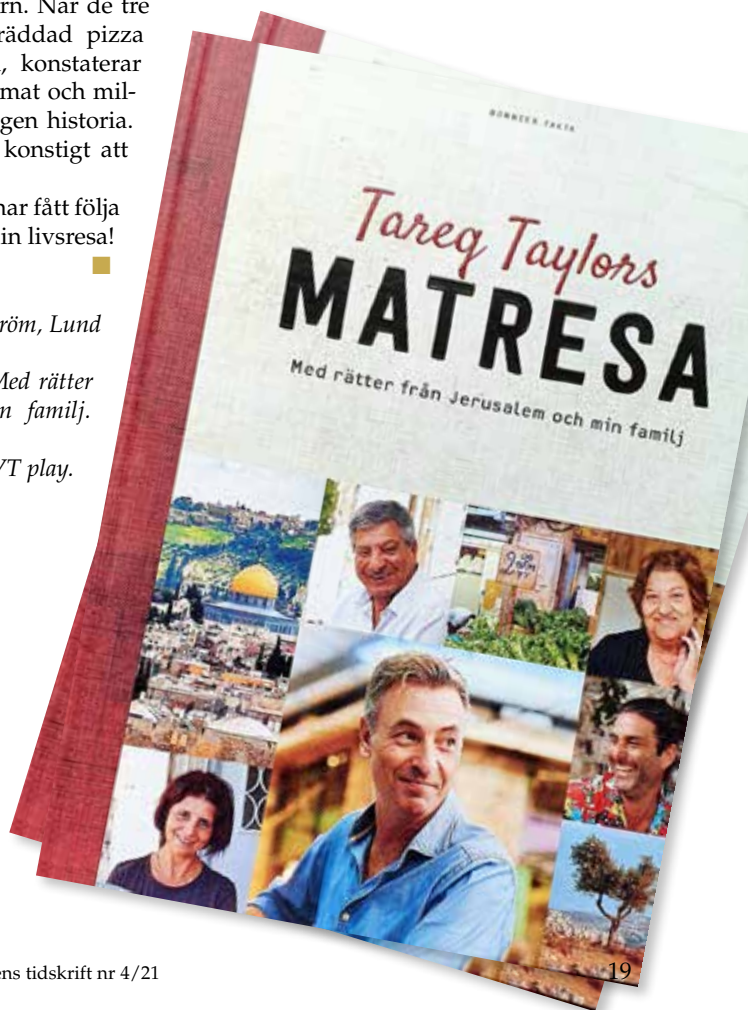
Det dröjde nästan 50 år efter den dramatiska upplevelsen av bussprängningen innan Tareq återvände Jerusalem. Därmed blev relationen till släkten också komplicerad. I TV-programmet vandrar Tareq och Safer tillsammans med pappa Seif i olika matmarknad och besöker restauranger. Seif talar med personer som han känt sedan han var barn. När de tre tillsammans äter nygräddad pizza i den judeiska öknen, konstaterar Tareq: ”Mellanösterns mat och miljö är i hög grad min egen historia. Kanske är det inte så konstigt att jag är överväldigad.”

Tack Tareq för att vi har fått följa med på denna del av din livsresa!

Kristina Lindström, Lund

Tareq Taylors matresa. Med rätter från Jerusalem och min familj. Stockholm 2021.

Programmen finns på SVT play.

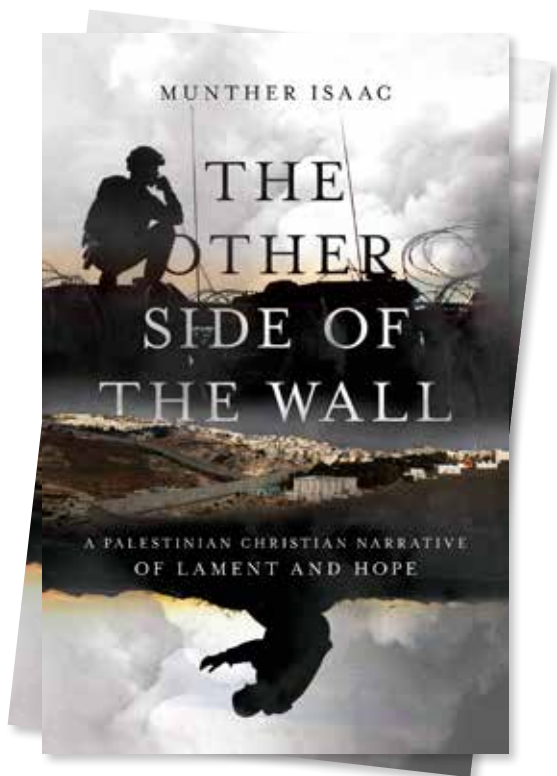

På andra sidan muren

Här möter vi en författare, som med stor kärlek och vishet berättar om utmaningarna och kampen det innebär att vara en palestinsk kristen i ett land, som är ockuperat och omgivet av murar och vägspärrar.

Munther Isaac personifierar den långa obrutna närvaron av kristna från Jesu födelse till i dag. Han har tillsammans med sin familj fattat ett beslut att, i stället för att tacka ja till ett erbjudande om ett arbete i Kanada, stanna kvar i Palestina och möta alla de utmaningar som ett liv, kanske livslångt, under ockupation innebär.

Munther Isaac beskriver den sorg han och hans kristna syskon i Palestina känner inför den avvisande attityd de väldigt ofta möter från trossyskon i västvärlden, inte minst från evangelikalt håll, där den kristna zionismen alltför ofta frodas. Med Gamla testamentet i handen menar man sig se dess profetior gå i uppfyllelse i den moderna staten Israels existens och agerande.

Varför ser man inte sina kristna syskon?

Men varför ser man inte sina kristna syskon bakom muren? Och varför återkallades en inbjudan för Isaac att tala vid en kristen konferens i Irland? Jo, för man upptäckte att han var palestiniere!

Trots allt det motstånd och all den tystnad som palestinska kristna möter från en stor del av västvärldens kristna och trots alla de barriärer, både synliga och osynliga, som man som kristen i Palestina har att kämpa med, så andas hela Munther Isaacs bok kärlek, ödmjukhet, uthållighet och hopp.

Med emfas trycker han på att kristen tro inte får försvåras till frågan om den egna frälsningen och lovprisandet av Jesus i tal och i lovsånger. Med citat från Amos 5: 21–24 menar han att om inte tron får sina konkreta uttryck i handlingar blir lovsången bara "kristet oväsen".

Det är vår kallelse att älska

Utifrån saligprisningarna i Jesu bergspredikan ger han konkreta exempel på vad kristen tro i praktiken handlar om. I två kapitel talar han om de palestinska kristnas förhållande till sina grannar, de judiska grannarna och de muslimska grannarna. "Vi är alla födda som mänskliga varelser, älskade av Gud. Därför är vår kallelse som kristna att älska alla våra medmänniskor, även våra fiender."

Att leva under ockupation och förnedring i avsaknad av rättvisa, innebär verkligen stora utmaningar för en kristen, inte minst när det gäller att älska sina medmänniskor och att bevara hoppet vi har som kristna.

Att bevara hoppet även där det inte finns något hopp. Munther Isaac får ofta frågan hur han kan finna hopp under de omständigheter han lever i på andra sidan muren i Betlehem. Hans svar är: "För mig är att vara en kristen att hoppas. Jag hoppas därför att jag tror på uppståndelsens Gud."

Att hoppas är inte bara att invänta ett gudomligt ingripande. Hoppet utmanar oss till handling och arbete. Författaren säger:

"När jag hör kristna säga: det kommer inte att bli fred förrän Kristus kommer tillbaka, så trodde även jag så när jag var ung, men idag är jag övertygad om att Gud kallar oss att agera nu. Guds ingripande har redan skett på korset och i uppståndelsen. När Gud vill ingripa i dag så vill han göra det genom oss kristna."

Tron får alltid politiska konsekvenser

Den kristna tron får inte gömma sig bakom likgiltighetens mask. Kristen tro måste alltid få politiska konsekvenser att likt Jesus i alla lägen ställa sig på de utsattas och svagas sida. Därför tror författaren inte på någon annan lösning av Palestina-Israelkonflikten än en enstatslösning, där alla, judar, kristna och muslimer är likvärdiga medborgare med full rättvisa och full respekt för varandra,

Munther Isaac kommer i slutet av boken med en utmaning till alla kristna och alla världens kyrkor i form av tre frågor:

1. Stöder din teologi ett gemensamt land?
2. Ber du om fred för alla i Det Heliga Landet?
3. Arbetar du för att det ska bli rättvisa i landet?

Tyvärr måste jag säga, säger Isaac, så har västvärldens kyrkor med sin teologi så här långt varit en del av problemet snarare än en del av lösningen i Palestina-Israelkonflikten.

Det här en mycket intressant och viktig bok, som jag vill rekommendera alla kristna att läsa. Tyvärr finns den ännu så länge bara på engelska och tyska. Finns även som ljudbok, bland annat på Storytel. ■

Gunnar Stenbäck, kyrkoherde emeritus

Munther Isaac, The Other Side of the Wall. A Palestinian Christian Narrative of Lament and Hope (Inter-Varsity Press 2020), Isaac är pastor i Christmas Evangelical Lutheran Church i Betlehem.

Palestinsk kulturfestival i Uppsala

Fredagen den 6 maj inviger Kyrkornas Världsråds Europa-president, ärkebiskopen emeritus Anders Wejryd, Palestinsk kulturfestival 2022 i Uppsala.

Det är Act Svenska kyrkan som tillsammans med Missionskyrkan, Dar al Kalimas vänner, Kairos Palestina – Sverige med flera inbjuder konstnärer och filmare från Palestina till den tre dagar långa kulturfestivalen. Själva festivalen äger rum i Missionskyrkans lokaler centralt belägna på Sankt Olofsgatan 40 i Uppsala.

Fredagskvällen inleds med ett föredrag av Mitri Raheb, ordförande i den lokala skolkommittén på Den Gode Herdens skola.

Fredagskvällen fortsätter med musikaliska minnen från Dandanat (arabiska för intro till ett musikstycke) som är en musikfestival för palestinska och svenska band.

På lördagen den 7 maj får den palestinska konsten en framträdande plats liksom den palestinska kortfilmen.

Senare blir det en föreläsning om palestinsk konst. Flera palestinska konstnärer från Jerusalem, Betlehem och Sverige är närvarande och presenterar sina verk.

Oudspel

På lördagskvällen blir det poesi och musik med bland annat en världsberömd palestinsk oudspelare och en musikalisk fredsmanifestation av judisk, kristen och muslimsk tradition.

På söndagen den 8 maj predikar Mitri Raheb i Missionskyrkans gudstjänst.

Den palestinska kulturfestivalen fortsätter på eftermiddagen med ett samtal om Nakba mellan Palmepristagaren Mitri Raheb och Palmestipendiaten, den svensk-judiske journalisten och författaren Bernt Hermele, aktuell med Överlevandepodden och nu senast Nakbapodden.

Deltagare i den palestinska kulturfestivalen uppmuntras att på söndagen klä sig palestinskt och delta i den avslutande manifestationen.

Festivalbiljett som gäller för hela festivalen säljs vid entrén. ■

Anna Karin Hammar

Den som vill ha fortlöpande information om den palestinska kulturfestivalen kan skicka ett mail med PALESTINA - KULTURFESTIVAL i ämnesraden till pastorhammar@gmail.com.

Kristna organisationer fördömer terrorstämpel

Uttalande den 25 oktober 2021 av palestinska kristna organisationer om att klassificera sex palestinska människorättsorganisationer som "terroristorganisationer":

Palestinska kristna organisationer fördömer beslutet av Israels försvarsminister Benny Gantz utfärdat den 22/10/2021 mot sex palestinska människorättsorganisationer, nämligen: Addameer Prisoner Support and Human Rights, Al Haq, Defense for Children International/Palestine, Bisan Center for Research and Development, Union of Agricultural Work Committees (UAWC), och the Union of Palestinian Women's Committees.

I beslutet pekas dessa sex organisationer ut som "terroristorganisationer" som ett led i att stänga ner dem och förbjuda deras verksamhet. Beslutet kom efter år av systematiska kampanjer mot det palestinska civila samhället i syfte att tysta dem och deras anhängare i internationella organisationer koalitioner som står för fred och rättvisa.

Denna klassificering riktar sig mot alla palestinska organisationer i det civila samhället, särskilt de som arbetar för att försvara palestinska mänskliga rättigheter, dokumenterar kränkningar mot palestinier, erbjuder rättshjälp och bedriver internationellt påverkansarbete för deras räknning.

Vi, undertecknade palestinska kristna organisationer, upprepar samtidigt att detta är ett olagligt, godtyckligt beslut som får allvarliga konsekvenser för det civila samhällets organisationer och försvarare av mänskliga rättigheter.

Vi uppmanar länder och det internationella samfundet, partners och internationella kristna institutioner i synnerhet, att förkasta och fördöma beslutet i syfte att förhindra Israel från att gå vidare med detta brott mot internationella lagar och att pressa Israel att upphäva beslutet och fortsätta att stödja palestiniernas rätt till rättvisa, frihet och värdighet. ■

*Diyar konsortium, Sabeel ekumenisk befrielseologi,
Östra Jerusalem KFUM/KFUKPalestina, Det gemensamma påverkansinitiativet (JAI),
Betlehem Bibelhögskola, Det palestinska kristna initiativet/Kairos Palestina*

Gåvor till Svenska Jerusalemsföreningen

Gåvor från 1 september 2021 till 31 oktober 2021

Jämfört med samma period 2020

	31/10 2021	31/10 2020
Medlemsgåvor	5 350	2 450
Faddergåvor	27 650	26 325
Gåvor till skolan	77 403	167 326
Skolan, minnesgåvor	4 789	94 555
Skolan, födelsegåvor	10 050	6 775
Testamentsmedel	0	0
Gåvor till sjukhuset	500	500
Övriga gåvor	0	0
Kollekter	38 832	28 284
Summa:	164 574	326 215

Vid årsmötet den 16 januari kommer det att finnas utförlig ekonomisk rapport.

MINNESGÅVOR

Marie Knutsson, Uno Månsson, Gunilla Staaf, Benke Gustafsson, Gunvor Holmberg, Helfrid Johansson, Mats Garme, Hasse Lindwert, Eva Forslund, Ingeborg Stenvall, Anna Hult, Magnus Lind, Bertil Grimheden, Sigrid Sedergren, Sigbert Axelsson, Annika Lundström, Disa Vibe

HÖGTIDSGÅVOR

Rune Janbom, Margarethe Jonsson, Birgitta Johnson, Bengt Schantz, Siv Ljungström, Ebba Svederberg, Britt Bergman, Else Orstadius, Björn Kylberg, Carl-Olof Hjelmåker, Kerstin Hagström, Elisabeth Svensäter

Viktig information till gåvogivare:

Vi är tacksamma över att så många sänder in gåvor för uppvaktning vid högtidsdagar, och i stället för blommor vid dödsfall! Vid dessa tillfällen postar vi ett gåvobevis med tack för gåvan. OBS! Glöm inte skriva vart gåvobrevet ska sändas.

För att kunna ge en bättre och snabbare service, när papperspost tar allt längre tid, och samtidigt spara utgifter för porto, kuvert och förtryckta gåvoblanketter, kan vi även sända gåvobevis i pdf-format med e-post antingen till dig som givare eller till berörda personer.

Om du vill att vi sänder gåvobevis med e-post i stället för papperspost:

Skriv till sydvind@gmail.com och uppge till vilken e-postadress gåvobeviset ska sändas! Vi har förtryckta gåvobevis men du kan också själv formulera en kort hälsning som vi lägger till, och du får en färdig pdf att själv skriva ut, eller vi sänder den med e-post till den adress du önskar. Skriv vad gåvan avser och vem/vilka som är givare.

Obs att detta bara är ett erbjudande till den som vill – naturligtvis skickar vi gärna ut gåvobevis med vanlig post även i fortsättningen! Låt oss också veta om ni vill att vi bifogar ett nummer av tidskriften till mottagaren!

*Så enkelt är det att ge ett bidrag till
Den Gode Herdens skola i Betlehem:*
Swisha till 123-218 27 23!

Alla pengarna går till skolan.

Vill Du bli fadder till en av klasserna vid Den Gode Herdens skola i Betlehem?

Det kan du bli genom att bli regelbunden understödjare av skolan.

Så här går det till: Du ger ett belopp till skolans verksamhet en gång i månaden eller i kvartalet eller så ofta det passar dig. Beloppets storlek avgör du själv.

Pengarna går inte direkt till eleverna utan till skolans verksamhet. Du får uppgift om vilken klass du är fadder för och du kommer att få brev från klassen någon gång i terminen och kan själv skriva till den.

Fyll i talongen nedan och skicka den till Ulla-Stina Rask (adress se sista sidan). Hon kommer då att ta kontakt med dig och ge dig mer information.

Ja, jag vill bli fadder:

Namn .....

Adress .....

Tel..... E-post.....

Information om Jerusalemsföreningen:

Bjud in oss digitalt eller fysiskt!

Nu hoppas vi att det återigen blir möjligt att mötas i det fysiska rummet och dela kunskap, erfarenheter och engagemang. Vi vill dock också erbjuda möjligheten att bjuda in någon av nedanstående personer för en digital träff med information och samtal om Den Gode Herdens skola.

Det digitala mötet sker via mötestjänsten Zoom. Tillsammans med Sensus studieförbund ordnas det praktiskt tekniska. Allt som behövs för att kunna delta på en digital träff är en dator med internetanslutning, webbkamera och mikrofon, eller en smart telefon eller surfplatta. Ange i din kontakt med någon av nedanstående personer om ni vill ha ett digitalt eller fysiskt möte. Ni kan också tillsammans i samtalet komma fram till om det är en digital eller fysisk träff som passar bäst och är möjlig. För mer information hur det digitala går till kontakta Jakob Lindkvist på Sensus (jakob.lindkvist@sensus.se, 0706-18 16 25).

I mån av tid och möjlighet är följande personer från Svenska Jerusalemsföreningen beredda att komma till er församling eller grupp, digitalt eller fysiskt, för att berätta om Den Gode Herdens skola och de kristnas situation i Mellanöstern.

Jan-Olof Johansson,

0705-41 58 57, jano.johans@gmail.com

Göran Rask, Alingsås,

0703-73 40 88, goran.rask@gmail.com

Kjell Jonasson, Sollentuna,

0700-39 48 98, kjell.jonasson47@gmail.com

Lars Micael Adrian, Lund,

0727-43 82 41, modgun@telia.com

Kristina Lindström, Lund,

0702-13 66 07, kristina.lindstrom@aggedal.se

Anna Hjälms, Umeå,

0725-05 27 98, hjalm.anna@gmail.com

Jonas Agestam, Norrköping,

0767-62 71 77, Jonas.agestam@svenskakyrkan.se

Christina och Stig Norin, Uppsala,

0702-73 41 57, stig@norin.in

SVENSKA JERUSALEMSFÖRENINGEN

Du har möjlighet att ge Din gåva regelbundet via autogiro!

Till Svenska Jerusalemsföreningen, Klostergatan 11 B, 352 31 Växjö

JA, jag vill bli regelbunden givare via autogiro! Därmed blir jag också medlem i Svenska Jerusalemsföreningen och får föreningens tidskrift 4 ggr/år.

Jag vill stödja Svenska Jerusalemsföreningen med följande belopp varje månad,
till den Gode Herdens skola i Betlehem.....kr

Namn.....

Adress.....

Postnummer ..... Postort .....

Tel..... E-postadress.....

Min bank.....

Clearingnummer ..... Bank-/personkonto.....

Personkonto anges med clearingnummer 3300. Handelsbankens clearingnummer kan anges med 6000. Av Swedbanks femsiffriga clearingnummer anges de fyra första siffrorna.

Mitt personnummer (Krav från Plusgirot och Bankgirocentralen).....

Ort, datum och underskrift.....

swish®

*Så enkelt är det att ge ett bidrag till
Den Gode Herdens skola i Betlehem:
Swisha till 123-218 27 23!*

Alla pengarna går till skolan.

POSTTIDNING B
BEGRÄNSAD
EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning åter-
sänds försändelsen med nya adres-
sen på framsidan (ej adressidan).

Adressändringar och retur till
Ulla-Stina Rask
Arrendegatan 16
441 56 Alingsås.

Glöm inte att meddela ny adress när ni flyttar!

Adresser i Det Heliga Landet

Vår skola i Betlehem har adressen: The Good Shepherd's Swedish School,
P.O.B. 64, Betlehem, via Israel. Tel och fax Betlehem 00 972-2-2742204.

Sjukhusets namn och adress är: Hussein bin Talal's Hospital, P.O.B. 67,
Betlehem, via Israel.

E-post till skolan: gsss@p-ol.com

Föreningens representant i Det Heliga Landet är Solveig Hanna:

Solveig Hanna, mobiltel: +972 537 68 90 10, bostad i Jerusalem: +972 2 6717981.

E-postadress: Solveighanna@gmail.com

Adresser i Sverige

Svenska Jerusalemsföreningens hemsida: www.jerusalemsforeningen.se

Ansvarig utgivare: Jan-Olof Johansson (ordf), Klostergatan 11 B, 352 31 Växjö,
mobil 070-541 58 57, e-post: jano.johans@gmail.com

Sekreterare Anna Hjälml, Norra Majorsg 21, 903 45 Umeå, tel 0725-05 27 98,
e-post: hjalm.anna@gmail.com

Redaktör för tidskriften: Lars Micael Adrian, Stora Tvärgatan 35,
223 52 Lund, tel 0727-43 82 41, e-post: modgun@telia.com

**Ansvarig för fadderbarnsverksamhet, gåvoredovisning, adressregister och
utskick av gåvoblanketter:** Ulla-Stina Rask. Arrendegatan 16,
441 56 Alingsås, mobil: 070-656 34 67, e-post: sydvind@gmail.com

Lundakretsen:

Kristina Lindström, Nyckelkroken 15, 226 47 Lund, tel 070-213 66 07,
e-post: kristina.lindstrom@aggedal.se

Årsavgiften, som ger rättighet att få tidskriften är minst 150 kr.

Engångsbelopp 3 000 kr.

Plusgiro 20 69 - 3 • Bankgiro 401-3330 • Swish 123-218 27 23

ISSN 0346-2307